

Mühazirə : 11 Multimediya vasitələri. Multimediya tədris vasitələrindən istifadə qaydaları. Medya faylları və proqramları. Elektron tədris vəsaitlərinin (etv) yaradılma prinsipləri

Plan:

- 1. Multimediya haqqında ümumi məlumat**
- 2. Multimediya vasitələri**
- 3. Elektron tədris vəsaitlərinin (etv) yaradılma prinsipləri**

Multi media - bu kompüter texnologiyasının səs, musiqi, fotoqrafiya və video informasiyasının ötürülməsi emalı üsulu ilə məşğul olan bir sahədir. Multimediya-hərəkətli və hərəkətsiz təsvirlərlə, animasiyalı kompüter qrafikası, mətn və yüksək keyfiyyətli səslərlə işləməyi təmin edən interaktiv sistemdir. **Multimediya sözü "multi"-çox, "mediya"- yayım, informasiya daşıyıcısı** sözlərindən əmələ gəlmişdir. Müasir multimediya- tərkibinə səs gücləndiriciləri, mikrofon, optik kompakt disklər üçün disk daşıyıcısı CD-ROM, audioadapter və s. Daxil olan kompüterdir. Müasir kompüterin ən yüksək səviyyədə işləyən audio və video sistemləri var. Kompüterin ilk modellərində müəyyən qədər səs imkanları var idi. Bunun üçün kompüterin daxilə olan dinamik və MS DOS-da olan xüsusi səs çıxardan proqram istifadə olunur. Əsil multimedia öz tarixini 1988-ci ildən başlayır, bu vaxt Sinqapurun məşhur Creative Labs kompaniyası Sound Card qurğusunu yaradıb. Hal- hazırda onlarla kompaniya bu qurğudan istehsal edir. Bütün Sound Card aşağıdakı funksiyaları həyata keçirir:

1. Səsin mikrofonda və başqa audio qurğulardan kompüterə yazılması.
2. Səsin diskret formasına çevrilməsi.
3. Səsin emalı (sıxlaşdırma, səs effektləri)
4. Kompüterdə olan rəqəm formasında səsi analoq formasına çevrilməsi və səsəndirməsi.

Multimedia faylları

WAV – formatlı fayllarda səslər, musiqi, danışmalar, səs effektləri və s. saxlanılır. Bu faylın adı ingilis sözü olan *wave (dalğa)* sözündən götürülmüşdür.

AVI – formatlı fayllarda videoməlmatlar (*Audio Video Interval -ced*) saxlanılır.

Medya proqramlarını işlətmək.

Kompüterdə film video izləyirsiniz. Pot player proqramından istifadə etməklə filmin tam full keyfiyyətindən faydalana bilərsiniz. Heçbir əlavə kod yükləmədən bütün növ video və səs fayllarınızı oxuda bilərsiniz

Nero proqramı, çox uzun illərdir CD və DVD yazmaq istəyənlərin ən sıx istifadə etdikləri proqramlar arasında iştirak edir ancaq artıq proqramın istehsalçıları bir az dəyişiklik lazım olduğuna qərara gəlmişlər ki proqramın adını Nero Burning ROM 2015 olaraq dəyişdirərək yeni bir başlanğıc etmişlər. Çünki yeni proqram Windows 8 və üzəri əməliyyat sistemləri ilə problemsiz bir şəkildə çalışır və köhnədən fərqli olaraq, disk yazma əməliyyatlarını çox asan bir hala gətirir.

Qeyd olunduğu kimi təhsil müəssisələrinin kompüterləşdirilməsi təhsil sistemində çox ciddi dəyişikliklər yaradır. Belə ki, informasiya texnologiyalarından bu gün nəinki təhsil müəssisələrinin idarə olunmasında, həm də müəssisədən kənar tədbirlərin həyata keçirilməsində də geniş istifadə olunur. Xüsusən də internetin yaranması, gənclər arasında onun çox populyar olması, təhsilin çox muxtəlif sahələrində yeni-yeni üfüqlər acır. Bu günə qədər pedaqoqlar fərdi kompüter kimi güclü təlim vastəsinə tarixən heç vaxt malik olmamışlar. Təlimdə elə texniki vastə yoxdur ki, didaktik imkanlarına görə müqayisə edilə bilsin.

İnformasiyaların sürətli artımı şəraitində təhsilin məzmununa və təşkilinə qoyulan tələblər də dəyişir. Bu günün təhsili şagirdlərə daha çox informasiya yadda saxlamaq yox, tənqidi və məhsuldar düşünməyi öyrənməyi, problem xarakterli məsələləri sərbəst həll etməyi öyrətməlidir. Bu baxımdan tədris prosesində şagirdlərin idrak fəallığının yüksəldilməsi problemlərinin elmi metodik tədqiqi bu gün daha aktualdır. Riyaziyyat fənnini spesifik xüsusiyyətləri tədris prosesində həm informasiya kommunikasiya texnologiyalarının geniş tətbiqini, həm də təlimdə idrak fəaliyyətini artıran metod və vastələrdən sisteməlik istifadəni diqqətdə saxlamağı tələb edir.

Multimediya vasitələrinin tədris prosesində tətbiqi müvafiq pedaqoji texnologiyanın hazırlanmasını da tələb edir. Multimedia avadanlığı mühüm didaktik vasitə olaraq özündə uc mühüm komponenti birləşdirir: tədris materialının məzmunu, onun şərh metodu və təlim texnologiyasını.

Bu komponentlər bir-biri ilə sıx əlaqədə olub, öyrədici sistem əmələ gətirir, şəxsiyyətin özü təhsil prosesini reallaşdırmağa hərtərəfli imkan yaradır.

Elektron tədris vəsaitlərinin (etv) yaradılma prinsipləri

Informasiya tədris resursları iki qrupa bolunur: bilavasitə şagirdin komputerində olan informasiya (lokal komponent) və tədris mərkəzinin komputerlərində olan informasiya (şəbəkə komponenti). Informasiyanın yerləşdirilməsi usulundan asılı olaraq bu resursların yaradılması və istifadə texnologiyası müəyyən tələblərə cavab verməlidir. Lokal komponent cəp məhsulundan, maqnit lentində olan audiovideoyazıdan

və komputer yonumlu informasiya daşıyıcılarından ibarətdir.

Tədrisdə istifadə edilən informasiya resurslarının irihəcmli olması müvafiq tutumlu informasiya daşıyıcısından istifadəni tələb edir. Bu səbəbdən multimediya kursları ucun CDROM texnologiyalarından istifadə edilir. Interaktiv multimediya kursu informasiya təsvirinin muxtəlif muhtəliflərini (mətn, statik və dinamik qrafika, audio-videotəsvir) sintez etməyə imkan verir, şagirdi təlim prosesinin fəal iştirakçısına çevirir (şagirdə təqdim edilən hər yeni informasiya bloku onun əvvəlki fəaliyyətinə, mənimsəmə səviyyəsinə müvafiq olaraq komputer tərəfindən seçilir və operativ təqdim edilir). Beləliklə ETV-nin yaradılmasında ucuncu prinsip tədris materialının multimediya formada təqdimatıdır.

Şəbəkə kurslarının texniki bazasını İKT təşkil edir. Telekommunikasiya texnologiyaları

əsasən tədris materiallarının oturulması məqsədilə istifadə olunur. Internet resursu formasında tədris materialının yaradılması ucun muxtəlif HTML –redaktorlardan istifadə edilir. Bu HTML sənədini interaktiv edir və informasiyanı serverə oturməyə imkan yaradır.

Tədris materialının Internet vasitəsilə təqdim edilməsi zamanı nəzərə almaq lazımdır ki, online rejimində serverlə əlaqə telekommunikasiya kanallarının keyfiyyətsizliyi ucbatından müəyyən texniki problemlər yarada bilər ki, bunlar da təlimin səmərəsini azalda bilər, və bu dünya təhsil sistemində çox geniş yayılmış, Internet təhsilə, elektron təhsilə, İKT-yə mənfi, qeyri-ciddi munasibət formalaşa bilər. Belə problemlərin yaranmaması ucun müəllim əvvəlcədən müəyyən qabaqlayıcı tədbirlər həyata keçirməlidir.

Lokal komponent yaradılması ucun istifadə edilən proqramlaşdırma sistemləri, adətən multimediya kursda Internet resurslarına muraciət imkanları yaradır (müəyyən Internet unvanları qeyd edilməklə), nəticədə şəbəkə və lokal resurslar birləşir, vəhdət təşkil edir, müəyyən mənada vahid informasiya –təhsil muhiti (dar mənada) yaranır.

Tədris yonumlu ETV-nin təsnifatı. İstənilən nov tədris materiallarının məzmunu (istənilən təhsil texnologiyasının tətbiqi zamanı) kompleks halda şagirdin mənimsəməli olduğu bilik və bacarıqların zəruri və kafi səviyyəsinə əks etdirir.

Tədris yonumlu ETV-nin məzmunu dövlət standartlarına və muasir təlim texnologiyalarına tam uyğun formada tərtib edilməli və bu zaman materialın struktur quruluşuna xüsusi diqqət yetirilməlidir. Elektron tədris materialı elə strukturlaşdırılmalıdır ki, o öyrənən üçün yorucu olmasın, axtarış və help sistemi ilə təmin olunshun, didaktik imkanları geniş olsun.

